Κι' ἔτσι, ὅλοι γυρίζουν εὐχαριστημένοι. Κάτι χάσαν, κάτι πῆραν, κάτι ἄφησαν, κάτι βρῆκαν !...

* * *

Ἡ Θεσσαλονίκη ἔχει καὶ ἕνα «Μπεχτσινάρ», δηλαδὴ «Κῆπον Πριγκήπων», ὅπου συχνάζουν μόνον ὑπηρέτριες.

Πριγκήπισσαι, δηλαδή, τῆς ἐργασίας.

Ἔχει κι' ἕναν «Λευκὸ Πύργο» κι' ἕναν διαλυμένο γιατρό, ποὺ τὸν ἐνοίκιασε, τὸν κ. Γιαμούζη.

Ὁ «Λευκὸς Πύργος», ἐννοῶ τὸν παλαιὸ τῆς παραλίας πύργο, ποὺ παρέχει τὴν ἐντύπωσι ἑνὸς στύλου ἁλωνιοῦ, γύρω στὸν ὁποῖο πᾶνε κι' ἔρχονται καὶ ξαναπᾶνε καὶ ξανάρχονται, σὰν νὰ ἁλωνίζουν, ἑκατοντάδες περιπατητῶν.

Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, ὥς τὴν πλατεῖα τῆς Ἐλευθερίας, ἐκτείνεται μιὰ παραλιακὴ ὁδός, ἡ ὁποία εἶνε μιὰ παράταξις καφεζυθοπωλείων καὶ ἕνα μεγάλο βάσανο καὶ πονοκέφαλος ἀπειραρίθμων μεγαφώνων.

Ἐκεῖ κάθονται καὶ τρῶνε καὶ πίνουνε οἱ Ἕλληνες, κυττάζοντες τὸν Ὄλυμπο, ἀποθεοίμενον σὲ δόξες λάμψεων τῶν χιονιῶν του καὶ φωτὸς ἡλίου καὶ κυανῶν ἀνταυγειῶν θαλάσσης...

Καὶ ἀλληλοκυττάζονται διαρκῶς, σὰν νὰ φλερτάρουν. Τὸ καφεζυθοπωλεῖο ἀπ' ἐδῶ, τὸ μεγάφωνο τὸ Νεοελληνικό, ὁ καφές, «βαρὺς γλυκύς», παρακαλῶ, ἡ μπυρρίτσα, «ἕνα μπαλονάκι» (ἕνα ποτηράκι φουσκωτὸ ὡσὰν μπαλόνι), ὁ Δημητράκης....

—Γειά σου, Στυράκη μου !...

—Τί κάνεις, Νικολῆ ;

—Καλὲ Μπέμπη, δὲν ἀκοῦς !...

...καὶ ἀπ' ἐκεῖ τὸ φῶς, ἡ φύσις, ἡ ἀδρότης καὶ ὁ γιγαντισμὸς τοῦ ὄγκου, Θεοί, ἠμίθεοι καὶ ἥρωες, Γιαγκούληδες, Βλαχάβηδες, ἀρματωλοί, Θεές, καὶ κάτω στὸν κάμπο κώνωπες ἀνωφελεῖς, βλαχοπομένες, ζωοκλέπται, κυνηγοί, περιοδεύοντες ἀντιπρόσωποι ραπτομηχανῶν.

Ὅ,τι βγάζει διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἡ Ἑλλάς !

Κόσμος παληός, ποὺ ἦταν ὅπως εἶνε καὶ ὁ νέος, καὶ κόσμος νέος, ποὺ μποροῦσε νὰ ἦταν ὅπως καὶ ὁ κόσμος ὁ παληός, ἂν δὲν τὸν ἄλλαζαν ἡ συνθῆκες τῆς ζωῆς, ἀλληλοαντικριζόμενοι ἀπάνω ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη, τὴν πόλιν τὴν διαρκῶς νεάζουσαν, τὴν πάντοτε ὡραίαν καὶ γλυκεῖαν, τὴν ἀνήσυχον, τὴν πόλιν τὴν ἱστορικήν, τὴν πόλιν τὴν μοιραίαν !...

Τὴν πόλιν ποὺ εἶνε καὶ πόλις, εἶνε καὶ πρωτεύουσα, μὰ καὶ δευτερεύουσα, τὴν πόλιν ποὺ εἶνε καὶ ἐπαρχία, ποὺ εἶνε καὶ χωριό, τὴν πόλιν ποὺ τὄφερεν ἡ περίστασις νὰ γίνῃ σήμερα καὶ «Ἱστορία τοῦ....Χωριοῦ» !...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ κ. ΤΕΛΛΟΥ ΑΓΡΑ

Ὁ κ. Τέλλος Ἄγρας, ὁ καλύτερος ἴσως ἀπὸ τοὺς λεγομένους νέους ποιητάς, ἐξέδωσε πρὸ ἡμερῶν τὴν πρώτη ποιητική του συλλογή, μὲ τὸν τίτλο «Τὰ Βοικολικὰ καὶ τὰ Ἐγκώμια», στὴν ὁποία ἔχει περιλάβει τὰ ποιήματα, ποὺ ἐδημοσίευσε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1917—1924, σὲ διάφορα φιλολογικὰ περιοδικά.

Δὲν πρόκειται νὰ κρίνουμε τὸν κ. Ἄγρα ἀπὸ τὰ ποιήματά του αὐτά, ποὺ εἶνε ὅλα σχεδὸν νεανικά. Ἡ σημερινή του ἐξέλιξις, ποὺ τοῦ ἔχει δώσει μιὰ λαμπρὴ θέσι στὴ Νεοελληνικὴ ποίησι, εἶνε τόσο καταπληκτική, ὥστε ἀσφαλῶς θὰ τὸν ἀδικούσαμε. Σήμερα ὁ κ. Ἄγρας ὄχι μόνο θεωρεῖται ὡς ἕνας πραγματικὸς ποιητής, ἕνας λυρικὸς μὲ τὴ σύγχρονη σημασία τῆς λέξεως, ἀλλὰ καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους Ἕλληνας ποιητάς, στοὺς ὁποίους βρῆκε βαθειὰ ἀπήχησι ἡ μεγάλη ἐπανάστασις τῆς τέχνης, ποὺ ἔγινε στὴν ἐποχή μας. Ἡ συγκινήσεις, ποὺ μᾶς δίνουν τὰ ποιήματά του, εἶνε βαθειές, καθαρὲς καὶ ἀληθινές.

Ἀλλ' ἂς ξαναγυρίσουμε στὸν κ. Ἄγρα τῶν «Βοικολικῶν καὶ τῶν Ἐγκωμίων». Τὰ ποιήματα αὐτὰ τὰ διαπνέει ἡ μελαγχολικὴ καὶ εὐγενικὴ ἐκείνη διάθεσις, ποὺ συναντοῦμε στοὺς Γάλλους ποιητὰς τοῦ τέλους τοῦ περασμένου αἰῶνος καὶ στὸ Μωρεάς. Κι' ὅπως ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ πρόδρομοι τῆς σημερινῆς ποιήσεως, ἔτσι κι' αὐτὰ προαναγγέλλουν τὸν σημερινὸ Ἄγρα, τὸν σκοτεινὸ καὶ μουσικό, τὸν δημιουργὸ νέων τρόπων ἐκφράσεως καὶ νέων ρυθμῶν.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα του ἀκόμα ποιήματα, τὰ ὁποῖα δημοσίευσε ὁ κ. Ἄγρας στὴ «Διάπλασι τῶν Παίδων», σὲ ἡλικία 15 ἐτῶν, ἔδειχνε πὼς εἶχε φλέβα πραγματικοῦ ποιητοῦ. Μερικὰ μάλιστα ἀπ' αὐτὰ δὰ τὰ ζήλευαν καὶ ποιηταὶ δόκιμοι. Ἔπειτ' ἀπ' τὰ ποιήματα αὐτά, ἦρθαν τὰ ποιήματα τῶν «Βοικολικῶν καὶ τῶν Ἐγκωμίων», τὸ νεανικὸ δηλαδὴ ἔργο τοῦ ποιητοῦ. Ποιήματα μὲ ἰδεολογικὴ συνοχὴ καὶ μ' ἕνα βαθὺ συμβολισμό, ποὺ τὰ ἑνώνει καὶ τοὺς δίνει τὴν ἀξία τους.

Στὴν ἡλικία αὐτὴ ὅλοι σχεδὸν οἱ ποιηταὶ γράφουν στίχους, ποὺ τοὺς προκαλοῦν ἐπιπόλαιες ἐμπνεύσεις καὶ αἰσθήματα τῆς στιγμῆς. Ὁ κ. Ἄγρας ὅμως ἔγραψε «ποιήματα».

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μας ἀγαποῦν τὴν ποίησι, ἂς τὰ διαβάσουν. Θὰ βροῦν μιὰ πνευματικὴ ἀναψυχή, ἀπὸ αὐτὲς ποὺ δύσκολα τὶς βρίσκει κανεὶς στὴν ἐποχή μας.

Τὰ «Βοικολικὰ καὶ τὰ Ἐγκώμια» ἐξεδόθησαν σὲ κομψὴ ἔκδοσι ἀπὸ τὸν Ἐκδοτικὸ Οἶκο Δημητράκου καὶ πωλοῦνται ἀντὶ δραχμῶν 25.

ΤΙ ΛΕΕΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΤΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΤΗΣ ΥΠΝΟΒΑΣΙΑΣ

Πῶς ἕνας νεκρὸς φαρμακοποιὸς ξυπνοῦσε κ' ἔκανε τὴ νύχτα τὴ δουλειά του. Ἡ συνομιλίες του μὲ τοὺς πελάτες. Πῶς ὁ Λαφενταὶν ἔγραψε ἕναν ἀπ' τοὺς ὡραιότερους μύθους του. Ὅπου ὁ φιλόσοφος Κονδυγιὰκ συμπλήρωνε ἐν ὑπνοβασίᾳ τὰ μισοτελειωμένα ἔργα του. Πῶς ἕνας δικηγόρος ἐρῆκε τὴ λύσι ἑνὸς σπουδαίου νομικοῦ προβλήματος, κτλ.

Ἀπὸ τὸ πολύκροτο βιβλίο τοῦ δόκτορος Λέβενφελδ, διακεκριμένου ψυχιάτρου, μεταφράζουμε ἐδῶ μερικὰ ἀποσπάσματα, σχετικὰ μὲ τὶς πιὸ περίεργες περιπτώσεις ὑπνοβασίας. Ἡ περιπτώσεις αὐτὲς μᾶς δίνουν μιὰ σαφῆ ἰδέα τῆς ἀνωμάλου αὐτῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ «Ἐγώ» μας κατὰ τὴν ὥρα τοῦ ὕπνου.

Ἕνας βοηθὸς διανυκτερεύοντος φαρμακείου, ὀνόματι Καστέλλι, κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ὕπνου του, σηκωνόταν ἀπ' τὸ κρεββάτι του καὶ ἔμπαινε στὸ φαρμακεῖο. Ἐκεῖ ἔπαιρνε ὅσες συνταγὲς εἶχε ἀφήσει ἀπὸ βραδὺς ἀνεκτέλεστες, τὶς ἑτοίμαζε μὲ ἀπίστευτη ἀκριβεια, ζύγιζε τὰ φάρμακα, ὥριζε τὸ ἀντίτιμό τους, εἰσέπραττε τὰ χρήματα κι' ἔδινε τὰ ρέστα. Συγχρόνως ὅμως μιλοῦσε γιὰ διάφορα ζητήματα μὲ τοὺς πελάτες καὶ στὸ ἑξῆς μόνον «ἔπεφτε ἔξω» : Σύγχιζε τὰ γνωστά του πρόσωπα, καὶ μιὰ νύχτα νόμισε τὸ γιατρὸ Σουὰβ γιὰ πελάτη, τὸν πραγματικὸ πελάτη γιὰ τὴ γυναίκα τοῦ ἀφεντικοῦ του καὶ τὸν ἀφεντικό του γιὰ τὸν γιατρὸ Σουὰβ. Γ' αὐτὸ ὅλες ἡ συζητήσεις του μαζύ τους ἦσαν μὲν ἀκριβέστατες στὸ νόημα, ἀλλ' ἀπευθυνόντουσαν σὲ ἄλλους ἀντ' ἄλλων ! Ὅταν ξυπνοῦσε, τέλος, δὲν θυμόταν τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶχαν συμβῆ. Καὶ μόνον ἡ τελειωμένη πειὰ ἐργασία τοῦ τὸν ἔπειθε γιὰ τὴν ἀνώμαλη αὐτὴ ψυχικὴ κατάστασί του.

* * *

Ὁ Λαφονταὶν πάλι ἔγραψε τὸν ὡραῖο μῦθο του «Τὰ ὄμορφα περιστέρια», σὲ κατάστασι ὑπνοβασίας. Ὁ δὲ φιλόσοφος Κονδυγιὰκ συμπλήρωνε στὶς συχνὲς ὑπνοβασίες του ὅσα κεφάλαια τοῦ περιφήμου ἔργου του «Cours d'Etudes» ἄφηνε μισοτελειωμένα τὴν ἡμέρα !...

Τὰ δυὸ αὐτὰ γεγονότα, καθὼς καὶ πολλὰ ἄλλα, ἀποδεικνύουν ὅτι καὶ τὰ πιὸ γερὰ ἀκόμη φιλοσοφικὰ μυαλὰ σὲν μένουν ἀπρόσβλητα ἀπ' τὴν ἀλλόκοτη αὐτὴ ψυχικὴ ἀνωμαλία. Ὁ διάσημος Σκῶτος ἰατρὸς Ἀμπερκρόβεν, ἀναφέρει τὴν ἑξῆς περίεργη περίπτωσι :

Ἕνας διακεκριμένος νομομαθής, ὁ δικηγόρος Ν**, ἔλαβε κάποτε ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Ἄρειο Πάγο νὰ γνωμοδοτήσῃ ὑπευθύνως γιὰ κάποιο σπουδαότατο καὶ δύσκολο ζήτημα.

Ἀφοῦ ἐπὶ ἡμέρες βασανιζόταν καὶ μελετοῦσε διάφορα ὀγκώδη νομικὰ συγγράμματα, χωρὶς νὰ ἱκανοποιῆται ἀπὸ τὶς μελέτες του αὐτές, σηκώθηκε μιὰ νύχτα ἀπ' τὸ κρεββάτι του, κάθησε στὸ γραφεῖο κι' ἄρχισε νὰ γράφῃ.

Ἡ σύζυγός του ξύπνησε κι' αὐτή, ἀκούγοντάς τον νὰ σηκώνεται, ἀλλὰ δὲν τοῦ μίλησε καθόλου, νομίζοντας ὅτι ὁ σύζυγός της ἤθελε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς νυκτερινῆς ἡσυχίας γιὰ νὰ ἐργασθῇ. Γ' αὐτὸ γύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρὸ ἥσυχα κι' ἐξακολούθησε τὸν ὕπνο της.

Τὸ πρωΐ, ποὺ ξύπνησαν κι' οἱ δυό, ἦσαν πλάγι - πλάγι πειά. Ὁ δικηγόρος διηγήθηκε τότε στὴ σύζυγό του ὅτι εἶδε τὴ νύχτα κάποιο ὄνειρο, στὸ ὁποῖο τάχα εἶχε βρῆ μιὰ θαυμασία λύσι τοῦ ζητήματος. Δυστυχῶς ὅμως δὲν θυμόταν καθόλου αὐτὸ τὸ ὄνειρο κι' ἦταν καταστενοχωρημένος.

—Μὰ σηκώθηκες καὶ κάτι ἔγραψες στὸ γραφεῖο σου, φίλε μου !... τοῦ εἶπε ἔκπληκτη ἡ σύζυγός του.

—Ἐγώ ; Ὄχι δά !... ἀποκρίθηκε μὲ δυσπιστία ὁ δικηγόρος. Δὲν θυμοῦμαι νἄγινε τέτοιο πρᾶγμα !...

Φαντασθῆτε τὴν κατάπληξί του, ὅταν βεβαιώθηκε γιὰ τὴν ὑπνοβασία του, κι' ὅταν ἐπίσης εἶδε ὅτι ὅσα εἶχε γράψει κατὰ τὴ διάρκειά της, ἀποτελοῦσαν μιὰ θαυμασία λύσι τοῦ περιπλόκου νομικοῦ ζητήματος !

* * *

Καὶ γιὰ νὰ τελειώνουμε, σᾶς παραθέτουμε ἕνα ἄλλο αὐθεντικὸ καὶ ἐπίσης ἐκπληκτικὸ παράδειγμα :

Ὁ δόκτωρ Φὰν Σίνδεν, καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἀμστερδαμ, ἔδωσε σ' ἕναν φοιτητὴ — κατὰ τὶς ἐξετάσεις του γιὰ τὸ πτυχίο—ἕνα περίπλοκο μαθηματικὸ πρόβλημα πρὸς λύσιν. Τρεῖς ἡμέρες καταγινόταν μὲ διαφόρους μαθηματικὲς μεθόδους ὁ δύστυχος φοιτητὴς νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα καὶ διαρκῶς ἀποτύγχανε. Τὴν τετάρτη ἡμέρα, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, κατάκοπος πειά, ἔπεσε καὶ κοιμήθηκε βαθειὰ κι' ἐπὶ πολλὲς ὧρες. Ὅταν ξύπνησε, ἐπιτέλους, τὴν ἑπομένην, ἀντίκρυσε στὸ γραφεῖο του ὀγκώδη δέσμη χειρογράφων μὲ τὸ δικό του γραφικὸ χαρακτῆρα, στὴν ὁποία — μὲ μέθοδο ἁπλουστάτη κι' ἀσφαλεστάτη — βρισκόταν ἡ λύσις τοῦ βασανιστικοῦ προβλήματος !

Αὐτὰ εἶνε τὰ γεγονότα, ἀναμφισβήτητα κι' ἐκπληκτικά, τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν ὅτι πολλὲς φορὲς ἡ διανοητικὲς καὶ σωματικὲς ἐνεργητικότητές μας δὲν ἐπηρεάζονται καθόλου ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Θανάτου Ὕπνο. Ὅσο γιὰ τὴν ἐξήγησι ὅμως τοῦ ἀλλοκότου φαινομένου, ἡ ἐπιστήμη ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ διατυπώνῃ πολλὲς—ὄχι ὅμως καὶ πειστικὲς—θεωρίες !...